Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (yhdeksäs jaosto)

14 päivänä maaliskuuta 2024*

Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen – SEUT 258 artikla – Direktiivi (EU) 2018/1972 – Eurooppalainen sähköisen viestinnän säännöstö – Täytäntöönpanon laiminlyönti ja täytäntöönpanotoimenpiteiden ilmoittamatta jättäminen – SEUT 260 artiklan 3 kohta – Vaatimus velvoittaa maksamaan kiinteämääräinen hyvitys ja uhkasakko – Seuraamuksen määrän vahvistamisperusteet

Asiassa C-454/22,

jossa on kyse SEUT 258 artiklaan ja SEUT 260 artiklan 3 kohtaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 7.7.2022,

Euroopan komissio, asiamiehinään U. Małecka, L. Malferrari, E. Manhaeve ja A. Sauka,

kantajana,

vastaan

Latvian tasavalta, asiamiehinään J. Davidoviča ja K. Pommere,

vastaajana,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (yhdeksäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: tuomarit J.-C. Bonichot, joka hoitaa jaoston puheenjohtajan tehtäviä, S. Rodin ja L. S. Rossi (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: T. Ćapeta,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: latvia.

tuomion

1 Euroopan komissio vaatii kanteellaan, että unionin tuomioistuin

– toteaa, että Latvian tasavalta ei ole noudattanut eurooppalaisesta sähköisen viestinnän säännöstöstä 11.12.2018 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/1972 (EUVL 2018, L 321, s. 36) mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole antanut kaikkia direktiivin 124 artiklan 1 kohdan noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä tai ainakaan toimittanut niitä komissiolle

– velvoittaa Latvian tasavallan maksamaan kiinteämääräisen hyvityksen, jonka päiväkohtainen määrä on 1 145,34 euroa, kuitenkin vähintään 316 000 euron kiinteämääräisen hyvityksen

– siinä tapauksessa, että ensimmäisessä luetelmakohdassa mainittujen velvoitteiden täyttämättä jättäminen kestää käsiteltävässä asiassa annettavan tuomion julistamiseen saakka, velvoittaa Latvian tasavallan maksamaan komissiolle uhkasakkoa 1 145,34 euroa kultakin viivästyspäivältä tuomion julistamisesta käsiteltävässä asiassa alkaen siihen ajankohtaan asti, jona Latvian tasavalta on täyttänyt direktiivin 2018/1972 mukaiset velvoitteensa, ja

– velvoittaa Latvian tasavallan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 Direktiivin 2018/1972 johdanto-osan toisessa ja kolmannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(2) Komissio tarkastelee säännöllisesti viiden direktiivin, jotka ovat osa nykyistä sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen sääntelyjärjestelmää – –, toimivuutta erityisesti ratkaistakseen, onko niitä tarpeen muuttaa tekniikan alan ja markkinoiden kehityksen valossa.

(3) Komissio totesi 6 päivänä toukokuuta 2015 antamassaan tiedonannossa ’Digitaalisten sisämarkkinoiden strategia Euroopalle’, että televiestintäalan sääntelykehyksen uudistuksessa keskityttäisiin toimenpiteisiin, joilla tarjotaan kannustimia investointiin nopeisiin laajakaistaverkkoihin, sovelletaan yhdenmukaisempaa sisämarkkinalähestymistapaa radiotaajuuspolitiikkaan ja radiotaajuuksien hallinnointiin, luodaan edellytykset todellisia sisämarkkinoita varten puuttumalla sääntelyn hajanaisuuteen, huolehditaan kuluttajien tehokkaasta suojelusta, kaikkien markkinatoimijoiden tasapuolisista toimintaedellytyksistä ja sääntöjen johdonmukaisesta soveltamisesta sekä tehostetaan sääntelyn institutionaalista kehystä.”

3 Kyseisen direktiivin 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Kohde, soveltamisala ja tavoitteet”, säädetään seuraavaa:

”1. Tällä direktiivillä perustetaan yhdenmukaistettu järjestelmä sähköisten viestintäverkkojen, sähköisten viestintäpalvelujen, niiden liitännäistoimintojen ja -palvelujen sekä tiettyjen päätelaitteiden sääntelylle. Siinä säädetään kansallisten sääntelyviranomaisten ja tarvittaessa muiden toimivaltaisten viranomaisten tehtävistä ja määritellään joukko menettelyjä, joilla

varmistetaan, että sääntelyjärjestelmää sovelletaan yhdenmukaisesti kaikkialla [Euroopan] unionissa.

2. Tämän direktiivin tavoitteina on

a) toteuttaa sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen sisämarkkinat, mikä johtaa erittäin suuren kapasiteetin verkkojen käyttöönottoon ja hyödyntämiseen, kestävään kilpailuun ja sähköisten viestintäpalvelujen yhteentoimivuuteen, saatavuuteen, verkkojen ja palvelujen turvallisuuteen sekä tuo loppukäyttäjille hyötyjä.

b) varmistaa laadukkaiden, kohtuuhintaisten ja yleisesti saatavilla olevien palvelujen tarjoaminen kaikkialla unionissa todellisen kilpailun ja valinnanvaran avulla, antaa säännökset sellaisia tilanteita varten, joissa markkinat eivät tyydyttävästi täytä loppukäyttäjien, mukaan lukien vammaiset käyttäjät, joiden olisi voitava käyttää palveluja yhdenvertaisesti muiden kanssa, tarpeita, sekä vahvistaa loppukäyttäjien tarvittavat oikeudet.

_ _”

4 Direktiivin 124 artiklan, jonka otsikko on ”Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on annettava ja julkaistava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 21 päivänä joulukuuta 2020. Niiden on viipymättä toimitettava nämä säännökset kirjallisina komissiolle.

Jäsenvaltioiden on sovellettava näitä säännöksiä 21 päivästä joulukuuta 2020.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne julkaistaan virallisesti. Niissä on myös mainittava, että voimassa olevissa la[e]issa, asetuksissa ja hallinnollisissa määräyksissä olevat viittaukset tällä direktiivillä kumottuihin direktiiveihin on katsottava viittauksiksi tähän direktiiviin. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset ja maininta tehdään.”

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely ja asian käsittely unionin tuomioistuimessa

5 Latvian tasavalta ilmoitti 29.9.2020 komissiolle väliaikaisista täytäntöönpanosäännöksistä, joilla direktiivi 2018/1972 oli tarkoitus saattaa osittain osaksi sen kansallista oikeusjärjestystä. Lisäksi 11.11.2020 päivätyllä kirjeellä, jonka komissio vahvisti vastaanottaneensa 13.11.2020, kyseinen jäsenvaltio ilmoitti, että valtiosihteerien 10.9.2020 pidetyssä kokouksessa oli hyväksytty sähköisiä medioita koskeva lakiehdotus (jäljempänä direktiivin täytäntöönpanoa koskeva lakiehdotus), jolla direktiivi on tarkoitus saattaa osaksi Latvian oikeutta.

6 Komissio katsoi, ettei direktiiviä 2018/1972 saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä kyseisillä säännöksillä, koska ne liittyivät edeltävään sääntelykehykseen, ja että näin ollen Latvian tasavalta ei ollut antanut direktiivin noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä mainitun direktiivin 124 artiklan mukaisesti, joten se lähetti kyseiselle jäsenvaltiolle 3.2.2021 virallisen huomautuksen ja kehotti sitä esittämään huomautuksensa.

7 Latvian viranomaiset vastasivat tähän kirjeeseen 26.3.2021 ja esittivät tietoja siitä, miten menettelyssä direktiivin 2018/1972 saattamiseksi osaksi kansallista oikeusjärjestystä oli edistytty. Latvian viranomaiset totesivat erityisesti, että direktiivi saatettaisiin osaksi kansallista oikeusjärjestystä viimeistään 30.11.2021.

8 Koska komissio ei saanut muita tietoja direktiivin 2018/1972 saattamisesta täysimääräisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä, se lähetti 23.9.2021 Latvian tasavallalle perustellun lausunnon, jossa se pyysi tätä noudattamaan kyseistä direktiiviä viimeistään 23.11.2021.

9 Latvian tasavalta ilmoitti 5.11.2021 uusista täytäntöönpanotoimenpiteistä, joiden komissio kuitenkin katsoi niin ikään liittyvän edeltävään sääntelykehykseen.

10 Latvian viranomaiset vastasivat perusteltuun lausuntoon 17.11.2021 ja totesivat, että direktiivin 2018/1972 saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä oli jälleen viivästynyt covid-19-pandemian vuoksi. Latvian viranomaiset ilmoittivat erityisesti, että uudet päivämäärät direktiivin täytäntöönpanoa koskevan lakiehdotuksen hyväksymiselle ja muiden kyseisen direktiivin täytäntöönpanon edellyttämien ministerin asetusten antamiselle olivat 1.4. ja 1.6.2022.

11 Koska komissio katsoi, ettei Latvian tasavalta ollut antanut kyseisen direktiivin noudattamisen edellyttämiä säännöksiä, se päätti nostaa nyt käsiteltävänä olevan kanteen unionin tuomioistuimessa.

12 Latvian viranomaiset ilmoittivat 8.4.2022 komissiolle uusista toimenpiteistä, joilla kyseinen direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä. Latvian viranomaiset vastasivat 12.4.2022 komission selvennyspyyntöön, joka koski kyseisiä toimenpiteitä. Ne ilmoittivat komissiolle erityisesti, että päivänä, jona direktiivin täytäntöönpanoa koskeva lakiehdotus hyväksytään, tulisi voimaan täytäntöönpanoasetuksia ja että kyseisen lakiehdotuksen viimeinen käsittely parlamentissa oli tarkoitus pitää 14.4.2022.

13 Latvian viranomaiset ilmoittivat 12.4., 28.4. ja 29.4.2022 uusista direktiivin 2018/1972 täytäntöönpanotoimenpiteistä ja toimittivat lisätietoja siitä, miten direktiivin saattamisessa osaksi kansallista oikeusjärjestystä oli edistytty. Ne ilmoittivat erityisesti, että lakiehdotuksen käsittelyaikataulua oli muutettu, koska Latvijas Republikas Saeiman (Latvian tasavallan parlamentti) oli samaan aikaan käsiteltävä kiireellisiä asioita, jotka liittyivät covid-19-pandemiaan, energiakustannusten huomattavaan kasvuun ja Venäjän federaation Ukrainaan kohdistamaan hyökkäykseen. Tässä yhteydessä ne lisäsivät, että direktiivin täytäntöönpanoa koskeva lakiehdotus oli tarkoitus hyväksyä 1.6.2022 ja että kyseisten täytäntöönpanoasetusten laadinta oli kesken.

14 Laki, jolla direktiivi 2018/1972 saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä (jäljempänä direktiivin täytäntöönpanolaki), hyväksyttiin 2.6.2022, mutta Latvian tasavallan presidentti ei vahvistanut sitä, ja Latvian perustuslain nojalla se palautettiin lainsäätäjän uudelleen käsiteltäväksi.

15 Komissio nosti 7.7.2022 nyt käsiteltävänä olevan kanteen.

16 Latvian tasavalta vaatii

– ensisijaisesti, että unionin tuomioistuin toteaa, että direktiivin 2018/1972 täytäntöönpanon viivästymisellä ei ole juurikaan merkitystä verrattuna vahinkoon, joka yhteiskunnalle olisi voinut aiheutua, jos hallitus ei olisi käsitellyt ensisijaisina tämän tuomion 13 kohdassa

tarkoitettuja kiireellisiä asioita, toteaa, että viivästyminen oli oikeutettua ylivoimaisen esteen vuoksi, ei määrää Latvian tasavallalle seuraamusta ja velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ja

– toissijaisesti siinä tapauksessa, että unionin tuomioistuin päättää määrätä sille seuraamuksen, että seuraamuksen määrä vahvistetaan mahdollisimman pieneksi, kun otetaan huomioon mainitut seikat, bruttokansantuotteen (BKT) ennusteet ja se, että direktiivin 2018/1972 säännökset oli saatettu olennaisilta osin osaksi Latvian oikeusjärjestystä ennen kuin direktiivi pantiin täysimääräisesti täytäntöön, ja että unionin tuomioistuin alentaa kiinteämääräisen hyvityksen ja/tai uhkasakon määrää suhteessa voimassa oleviin säännöksiin, jotka olivat jo kyseisen direktiivin mukaisia ennen kuin direktiivin saattaminen osaksi kansallista oikeusjärjestystä aloitettiin, eli 25 prosenttiin komission vaatimasta määrästä.

17 Latvian tasavalta ilmoitti 15.9.2022 toimittamassaan vastinekirjelmässä muun muassa, että direktiivin täytäntöönpanolaki oli tullut voimaan 29.7.2022 ja että 4.8. ja 23.8.2022 välisenä aikana oli toteutettu hallinnollisia ja hallituksen täytäntöönpanotoimenpiteitä, ja esitti luettelon täytäntöönpanotoimenpiteistä, jotka oli tarkoitus hyväksyä lähiaikoina. Komissio totesi 26.10.2022 toimittamassaan vastauskirjelmässä, että se oli saanut ilmoituksen kyseisten toimenpiteiden toteuttamisesta.

18 Latvian tasavalta totesi 7.12.2022 toimittamassaan vastauskirjelmässä ilmoittaneensa 17.11.2022 komissiolle toimenpiteet, joilla direktiivi 2018/1972 on saatettu täysimääräisesti osaksi kansallista oikeusjärjestystä.

19 Kirjallinen menettely nyt käsiteltävässä asiassa päätettiin 7.12.2022.

20 Komissio ilmoitti 30.6.2023 päivätyllä asiakirjalla unionin tuomioistuimelle, että Latvian tasavalta oli ilmoittanut sille tietyistä toimenpiteistä ja että Latvian tasavalta katsoi saattaneensa direktiivin 2018/1972 täytäntöönpanon loppuun. Komissio katsoo kuitenkin, että kyseisillä toimenpiteillä ei ole vielä saatettu kyseistä direktiiviä täysimääräisesti osaksi kansallista oikeusjärjestystä.

21 Koska Latvian tasavalta oli edistynyt direktiivin saattamisessa osaksi kansallista oikeusjärjestystään, kyseisellä asiakirjallaan komissio myös tarkisti vaatimuksiaan siltä osin kuin se vaatii rahamääräisten seuraamusten määräämistä kyseiselle jäsenvaltiolle.

22 Kiinteämääräisen hyvityksen osalta komissio otti huomioon, milloin Latvian tasavalta oli ilmoittanut sille toimenpiteistä, joilla direktiivi 2018/1972 oli tarkoitus saattaa osaksi kansallista oikeusjärjestystä, eli 29.7. ja 17.11.2022, ja alensi rikkomisen vakavuuteen perustuvaa kerrointa. Se vaatii, että unionin tuomioistuin velvoittaa Latvian tasavallan maksamaan ensinnäkin ajanjaksolta, joka alkaa direktiivin täytäntöönpanolle varatun määräajan päättymistä seuraavasta päivästä eli 22.12.2020 ja päättyy 28.7.2022, 349 650 euron suuruisen kiinteämääräisen hyvityksen, toiseksi 29.7.2022 ja 16.11.2022 väliseltä ajanjaksolta 39 480 euron suuruisen kiinteämääräisen hyvityksen ja kolmanneksi ajanjaksolta, joka alkaa 17.11.2022 ja päättyy rikkomuksen päättymispäivänä tai – jos rikkomus ei ole päättynyt – päivänä, jona nyt käsiteltävässä asiassa julistetaan tuomio, kiinteämääräisen hyvityksen, joka lasketaan 210 euron päiväkohtaisen määrän perusteella.

23 Uhkasakon osalta komissio ehdottaa nyt, että unionin tuomioistuin velvoittaa Latvian tasavallan maksamaan 945 euron suuruista päiväkohtaista uhkasakkoa siihen asti, kunnes Latvian tasavalta on täyttänyt täysimääräisesti direktiivin 124 artiklan 1 kohdan mukaiset velvoitteensa.

24 Latvian tasavalta esitti 14.8.2023 huomautuksensa 30.6.2023 päivätystä asiakirjasta. Huomautuksissaan se väittää, että toisin kuin komissio katsoo, direktiivi 2018/1972 on saatettu täysimääräisesti osaksi Latvian oikeutta toimenpiteillä, joista ilmoitettiin komissiolle 17.11.2022. Näin ollen Latvian tasavalta vaatii, että sitä ei velvoiteta maksamaan kiinteämääräistä hyvitystä 17.11.2022 alkavalta ajanjaksolta.

25 Unionin tuomioistuin ilmoitti tämän tuomion julistamisajankohdan asianosaisille 31.12.2023.

26 Komissio ilmoitti 1.2.2024 unionin tuomioistuimelle yhtäältä, että Latvian tasavalta oli ilmoittanut sille tietyistä täydentävistä toimenpiteistä 15.8.2023, ja toisaalta komissio vetosi siihen, että toisin kuin kyseinen jäsenvaltio katsoo, se ei edelleenkään ole saattanut direktiivin 2018/1972 112 artiklan 1 kohtaa asianmukaisesti osaksi Latvian oikeutta. Komissio selitti lisäksi, että kun otetaan huomioon, että oikeudenkäynti on edennyt hyvin pitkälle, se ei voi arvioida uudelleen seuraamusten määrää koskevia vaatimuksiaan, sillä uudelleenarviointi edellyttää paitsi komission yksiköiden teknistä uudelleenarviointia myös komission jäsenten kollegion päätöstä, eikä komissio voi antaa tällaista päätöstä viivästyttämättä unionin tuomioistuimen tuomion julistamista. Tämän vuoksi komissio jätti unionin tuomioistuimen tehtäväksi tarkistaa määrättävien seuraamusten määrää sen mukaan, miten se arvioi kyseisiä Latvian tasavallan ilmoittamia täydentäviä toimenpiteitä.

Kanteen tarkastelu

SEUT 258 artiklaan perustuva jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen

Asianosaisten lausumat

27 Kannekirjelmässään komissio muistuttaa, että SEUT 288 artiklan kolmannen kohdan mukaan jäsenvaltioiden on annettava tarvittavat säännökset sen varmistamiseksi, että direktiivit saatetaan osaksi kansallista oikeusjärjestystä näissä direktiiveissä säädetyissä määräajoissa, ja ilmoitettava näistä säännöksistä välittömästi komissiolle.

28 Komissio täsmentää, että kun arvioidaan sitä, onko jäsenvaltio jättänyt noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan, on otettava huomioon jäsenvaltion tilanne sellaisena kuin se oli perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä.

29 Nyt käsiteltävässä asiassa Latvian tasavalta ei ollut vielä antanut kyseisen määräajan päättyessä eikä edes nyt käsiteltävän kanteen nostamispäivänä säännöksiä, jotka ovat tarpeen direktiivin 2018/1972 saattamiseksi osaksi sen kansallista oikeutta, eikä se ainakaan ollut ilmoittanut niistä komissiolle.

30 Komission mukaan Latvian tasavalta ei tosiasiallisesti kiistä sen syyksi väitettyä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä vaan ainoastaan vetoaa käytännöllisiin ja valtion sisäisiin seikkoihin sen oikeuttamiseksi. Tällaisilla seikoilla ei kuitenkaan voida oikeuttaa sitä, että direktiiviä ei ole saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä direktiivissä vahvistetussa määräajassa.

31 Latvian tasavalta ei tosiasiallisesti kiistä kyseistä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä. Se korostaa sitä vastoin aluksi, että sen menettely on ollut vilpitöntä koko menettelyn ajan. Tämän jälkeen se vetoaa direktiivin 2018/1972 täytäntöönpanon viivästymisen oikeutuksena direktiivin, jonka täytäntöönpanolle varattu määräaika oli liian lyhyt, monitahoisuuteen ja sen menettelyn monitahoisuuteen, jossa direktiivin täytäntöönpanolaki annettiin. Lisäksi se vetoaa ylivoimaiseen esteeseen, joka liittyy yhtäältä covid-19-pandemiaan ja sen seurauksiin työn järjestämiselle ja toisaalta Venäjän federaation Ukrainaan kohdistamaan hyökkäykseen. Viimeksi mainitun seikan osalta se väittää, että koska Latvia on yksi Venäjän ja Valko-Venäjän rajanaapureista, kyseinen myös Valko-Venäjältä käsin toteutettu hyökkäys on ollut merkittävämpi uhka Latvian kansalliselle turvallisuudelle ja puolustukselle kuin monille muille jäsenvaltioille, joten Latvian hallituksen työhön on vaikuttanut merkittävästi asioiden etusijajärjestyksen uudelleen arvioiminen. Latviassa vuosina 2021 ja 2022 julistettu hätätila, joka liittyi Valko-Venäjältä tulleisiin laittomasti Latvian alueella oleskelleisiin pakolaisiin, vaikutti suoraan toimivaltaisten elinten ajankäyttöön ja siihen, mihin ongelmiin oli tartuttava ensimmäiseksi. Latvian tasavalta katsoo lopuksi, että sähköisen viestinnän alan riittävä ja kattava sääntely taataan jo Latviassa voimassa olevalla oikeudella, jolla suojataan myös loppukäyttäjien etuja ja oikeuksia.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

32 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan arvioitaessa sitä, onko jäsenvaltio jättänyt noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan, on otettava huomioon jäsenvaltion tilanne sellaisena kuin se oli perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä, eikä unionin tuomioistuin voi ottaa huomioon tämän jälkeen tapahtuneita muutoksia (tuomio 25.2.2021, komissio v. Espanja (Henkilötietodirektiivi – Rikosasiat), C-658/19, EU:C:2021:138, 15 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

33 Unionin tuomioistuin on lisäksi toistuvasti todennut, että jäsenvaltioiden on joka tapauksessa toteutettava erillinen täytäntöönpanotoimi, jos kyseisessä direktiivissä säädetään nimenomaisesti, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että kyseisen direktiivin täytäntöönpanosäännöksissä viitataan tähän direktiiviin tai että niihin liitetään tällainen viittaus, kun ne julkaistaan virallisesti (tuomio 25.2.2021, komissio v. Espanja (Henkilötietodirektiivi – Rikosasiat), C-658/19, EU:C:2021:138, 16 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

34 Käsiteltävässä asiassa perusteltuun lausuntoon vastaamiselle asetettu määräaika päättyi 23.11.2021. Näin ollen sitä, onko jäsenyysvelvoitteita jätetty väitetyllä tavalla noudattamatta vai ei, on arvioitava kyseisenä ajankohtana voimassa olleen kansallisen lainsäädännön perusteella (ks. vastaavasti tuomio 25.2.2021, komissio v. Espanja (Henkilötietodirektiivi – Rikosasiat), C-658/19, EU:C:2021:138, 17 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

35 Tältä osin on kiistatonta, että kyseisenä ajankohtana Latvian tasavalta ei ollut toteuttanut direktiivin 2018/1972 täysimääräisen täytäntöönpanon varmistamisen edellyttämiä toimenpiteitä eikä siis ilmoittanut näistä toimenpiteistä komissiolle.

36 Väitetyn jäsenyysvelvoitteidensa noudattamatta jättämisen oikeutuksena Latvian tasavalta esittää useita argumentteja, joista ensimmäisessä se vetoaa siihen, että sen menettely on ollut vilpitöntä koko menettelyn ajan, toisessa direktiivin 2018/1972, jonka täytäntöönpanolle varattu määräaika oli liian lyhyt, monitahoisuuteen ja sen menettelyn monitahoisuuteen, jossa direktiivin täytäntöönpanolaki annettiin, kolmannessa ylivoimaiseen esteeseen, joka liittyy yhtäältä

covid-19-pandemian seurauksiin ja toisaalta Venäjän federaation Ukrainaan kohdistamaan hyökkäykseen, ja neljänneksi siihen, että sähköisen viestinnän alan riittävä ja kattava sääntely taataan jo Latviassa voimassa olevalla oikeudella.

37 Tällaisilla perusteluilla ei kuitenkaan voida oikeuttaa komission väittämää jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä.

38 Ensinnäkin on nimittäin todettava, että koska jäsenvaltioilla on suoraan SEU 4 artiklan 3 kohdan nojalla velvollisuus menetellä vilpittömästi unionin toimielimiä kohtaan, ja kyseinen velvollisuus sisältää myös direktiivien asianmukaisen ja täysimääräisen täytäntöönpanon niissä säädetyissä määräajoissa, tällaisella menettelyllä ei voida oikeuttaa jonkin muun unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen noudattamatta jättämistä.

39 Toiseksi on todettava yhtäältä, että direktiivin 2018/1972 säännösten väitetty monitahoisuus ei voi merkitä, että jäsenyysvelvoitteita ei olisi jätetty noudattamatta väitetyllä tavalla. Kuten komissio perustellusti toteaa, kun unionin lainsäätäjä on asettanut määräajan kyseisen direktiivin saattamiselle osaksi kansallista oikeusjärjestystä, se on nimittäin ollut tietoinen siitä, kuinka monitahoisesta direktiivistä on kyse, ja muutenkin yksinomaan unionin lainsäätäjä olisi voinut pidentää kyseistä määräaikaa eikä jäsenvaltioilla ole ollut mahdollisuutta poiketa siitä tai komissiolla mahdollisuutta sietää tällaisia poikkeuksia. Latvian tasavalta ei kuitenkaan väitä tehneensä tarvittavia aloitteita saadakseen määräaikaan pidennystä.

40 Toisaalta sama koskee sen menettelyn väitettyä monitahoisuutta, jossa direktiivin täytäntöönpanolaki annettiin. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin direktiiveistä johtuvien velvoitteiden ja määräaikojen noudattamatta jättämistä ja näin ollen niiden liian myöhään tapahtunutta tai puutteellista täytäntöönpanoa ei nimittäin voida perustella jäsenvaltion sisäisen oikeusjärjestyksen mukaisilla käytännöillä tai tilanteilla (tuomio 13.1.2021, komissio v. Slovenia (MiFID II), C-628/18, EU:C:2021:1, 79 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

41 Kolmanneksi yhtäältä vuoden 2020 alussa ilmenneen covid-19-pandemian ja toisaalta helmikuussa 2022 Venäjän federaation Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan vaikutuksista on todettava, että asiassa ei ole osoitettu eikä edes väitetty, että Latvian tasavallan viivästyminen direktiivin 2018/1972 täytäntöönpanossa selittyisi kokonaan kyseisillä seikoilla.

42 Neljänneksi on niin, että kun otetaan huomioon tämän tuomion 33 kohdassa viitattu oikeuskäytäntö, se, että ennen direktiivin 2018/1972 voimaantuloa voimassa ollut jäsenvaltion oikeus oli jo kyseisen direktiivin mukaista, ei riitä perusteeksi katsoa, ettei kyseisellä jäsenvaltiolla ole velvollisuutta saattaa mainittu direktiivi osaksi kansallista oikeusjärjestystään, eikä kyseisellä seikalla siis voida oikeuttaa tällaista jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä.

43 Näin ollen on todettava, että Latvian tasavalta ei ole noudattanut direktiivin 2018/1972 124 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole antanut perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä kyseisen direktiivin noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä eikä siis ilmoittanut näistä säännöksistä komissiolle.

SEUT 260 artiklan 3 kohtaan perustuvat vaatimukset

Asianosaisten lausumat

44 Kannekirjelmässään komissio esittää yhtäältä, että direktiivi 2018/1972 on annettu tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä ja se siis kuuluu SEUT 260 artiklan 3 kohdan soveltamisalaan, ja toisaalta, että se, että Latvian tasavalta ei ole noudattanut kyseisen direktiivin 124 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska kyseinen jäsenvaltio ei ole ilmoittanut sille direktiivin täytäntöönpanosäännöksiä, merkitsee selvästi SEUT 260 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua kyseisen direktiivin täytäntöönpanotoimenpiteistä ilmoittamatta jättämistä.

45 Komissio muistuttaa täsmentäneensä tiedonantonsa 2011/C 12/01, jonka otsikko on ”Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 260 artiklan 3 kohdan soveltaminen” (EUVL 2011, C 12, s. 1) (jäljempänä vuoden 2011 tiedonanto), 23 kohdassa, että seuraamukset, joita se aikoo ehdottaa SEUT 260 artiklan 3 kohdan nojalla, lasketaan saman menetelmän mukaisesti kuin se, jota sovelletaan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi kyseisen 260 artiklan 2 kohdan nojalla vireille pannuissa asioissa, sellaisena kuin menetelmä esitetään komission tiedonannon SEC(2005) 1658, jonka otsikko on ”[SEUT 260] artiklan soveltaminen” (EUVL 2007, C 126, s. 15), 14–18 kohdassa (jäljempänä vuoden 2005 tiedonanto).

46 Näin ollen seuraamuksen määrittämisen on perustuttava ensinnäkin rikkomisen vakavuuteen, toiseksi rikkomisen kestoon ja kolmanneksi tarpeeseen varmistaa seuraamuksen varoittava vaikutus, jotta voidaan välttää rikkomisen toistuminen.

47 Ensinnäkin rikkomisen vakavuuden osalta komissio vahvistaa rikkomisen vakavuuteen perustuvan kertoimen vuoden 2005 tiedonannon 16 kohdan ja vuoden 2011 tiedonannon mukaisesti ottamalla huomioon kaksi tekijää eli yhtäältä rikkomisen kohteena olevien unionin sääntöjen merkityksen ja toisaalta rikkomisen vaikutukset kyseessä oleviin yleisiin ja yksityisiin etuihin.

48 Komissio toteaa yhtäältä, että direktiivi 2018/1972 on tärkein lainsäädäntötoimi sähköisen viestinnän alalla. Ensinnäkin eurooppalaisella sähköisen viestinnän säännöstöllä (jäljempänä säännöstö) uudistetaan sähköistä viestintää koskevaa unionin sääntelykehystä vahvistamalla kuluttajien valinnanvaraa ja oikeuksia, varmistamalla viestintäpalvelujen korkeatasoisemmat standardit, edistämällä investointeja erittäin suuren kapasiteetin verkkoihin ja edistämällä langatonta pääsyä erittäin suuren kapasiteetin yhteyksiin kaikkialla unionissa. Tämän jälkeen säännöstössä vahvistetaan säännöt sähköisen viestinnän alan järjestämiseksi, mukaan lukien sen institutionaalinen ja hallintorakenne. Sen säännöksillä lujitetaan kansallisten sääntelyviranomaisten asemaa vahvistamalla näiden viranomaisten vähimmäistoimivaltuudet koko unionin alueella ja lisäämällä niiden riippumattomuutta vahvistamalla nimityksiä koskevat kriteerit ja raportointivelvollisuudet. Lisäksi säännöstöllä taataan radiotaajuuksien käytön tehokas hallinnointi. Kyseisillä säännöksillä lisätään jäsenvaltioiden käytäntöjen johdonmukaisuutta radiotaajuuksien käyttöön liittyvien valtuutusten keskeisissä näkökohdissa. Mainituilla säännöksillä edistetään infrastruktuurikilpailua ja erittäin suuren kapasiteetin verkkojen käyttöönottoa kaikkialla unionissa. Säännöstössä säännellään vielä sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamisen eri näkökohtia, mukaan lukien yleispalveluvelvoitteet, numerovarat ja loppukäyttäjien oikeudet. Näiden sääntöjen tiukentamisella pyritään parantamaan turvallisuutta ja kuluttajansuojaa erityisesti siltä osin kuin on kyse näiden palvelujen saatavuudesta kohtuullisin kustannuksin.

49 Toisaalta se, ettei direktiiviä 2018/1972 ole saatettu osaksi Latvian oikeutta, vahingoittaa ensinnäkin koko unionin sääntelykäytäntöjä, jotka koskevat sähköisen viestinnän järjestelmän hallinnointia, radiotaajuuksiin liittyviä valtuutuksia ja markkinoille pääsyä koskevia sääntöjä. Näin ollen yritykset eivät voi hyödyntää johdonmukaisempia ja ennakoitavampia menettelyjä olemassa olevien radiotaajuuksien käyttöoikeuksien myöntämisessä tai uusimisessa eivätkä sääntelyn ennakoitavuutta, joka perustuu radiotaajuuksien käyttöä koskevien toimilupien 20 vuoden vähimmäiskestoon. Tällaiset puutteet vaikuttavat suoraan erittäin suuren kapasiteetin verkkojen saatavuuteen ja käyttöönottoon unionissa. Toiseksi kuluttajat eivät voi hyötyä useista heille kyseisellä direktiivillä myönnetyistä konkreettisista eduista, kuten kohtuuhintaisten viestintäpalvelujen saatavuutta koskevista ratkaisuista, vaatimuksesta antaa heille selkeät tiedot sopimuksista, velvollisuudesta soveltaa läpinäkyvää hinnoittelua, verkon tarjoajan vaihtamisen yksinkertaistamisesta kohtuullisempien vähittäishintojen edistämiseksi ja operaattoreiden velvollisuudesta tarjota vammaisille loppukäyttäjille vastaava pääsy viestintäpalveluihin.

50 Latvian tasavalta on ilmoittanut komissiolle johdetun oikeuden toimista, jotka Latvian viranomaisten mukaan ovat tarpeen direktiivin 2018/1972 saattamiseksi osaksi kansallista oikeusjärjestystä, ja komissio katsoo, että kyseisiä ilmoituksia on pidettävä lieventävänä seikkana.

51 Näin ollen komission mukaan nyt käsiteltävässä asiassa asianmukainen ja oikeasuhteinen rikkomisen vakavuuteen perustuva kerroin on 9. Komission mukaan kyseistä kerrointa on porrastetusti alennettava 4:ään 29.7. ja 16.11.2022 välisen ajanjakson osalta ja 3:een 17.11.2022 jälkeiseltä ajalta, kun otetaan huomioon tämän tuomion 20 kohdassa mainitut Latvian tasavallan ilmoittamat toimenpiteet.

52 Toiseksi komissio katsoo, että jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen kesto vastaa ajanjaksoa, joka alkaa direktiivin 2018/1972 täytäntöönpanolle varatun määräajan päättymistä seuraavasta päivästä eli 22.12.2020 ja päättyy päivään, jona kyseinen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen on päättynyt. Koska Latvian tasavalta on osittain ilmoittanut kyseisen direktiivin täytäntöönpanotoimenpiteistä, kyseinen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen on komission mukaan kestänyt 555 päivää 22.12.2020 ja 28.7.2022 välistä ajanjaksoa koskevin osin ja 141 päivää 29.7. ja 16.11.2022 välistä ajanjaksoa koskevin osin, ja se jatkuu edelleenkin siltä osin kuin kyse on jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä niiden toimenpiteiden perusteella, joista komission mukaan sille tulisi vielä ilmoittaa.

53 Kolmanneksi komissio on soveltanut Latvian tasavallan maksukyvyn osalta kerrointa n, joka vahvistetaan sen tiedonannossa 2019/C 70/01, jonka otsikko on ”Komission Euroopan unionin tuomioistuimen rikkomusmenettelyissä ehdottamien kiinteämääräisten hyvitysten ja päiväkohtaisten uhkasakkojen laskentatavan muuttaminen” (EUVL 2019, C 70, s. 1). Tässä kertoimessa otetaan huomioon kaksi tekijää eli asianomaisen jäsenvaltion bruttokansantuote ja institutionaalinen painoarvo, jota edustaa kyseiselle jäsenvaltiolle Euroopan parlamentissa varattujen paikkojen määrä.

54 Vaikka unionin tuomioistuin on 20.1.2022 antamassaan tuomiossa komissio v. Kreikka (Valtiontuen takaisinperintä – Ferronikkeli) (C-51/20, EU:C:2022:36) jo kyseenalaistanut sekä tämän jälkimmäisen tekijän että kyseisessä tiedonannossa vahvistetun mukautuskertoimen 4,5 merkityksen, komissio on kuitenkin päättänyt soveltaa kyseisessä tiedonannossa vahvistettuja kriteerejä nyt käsiteltävässä asiassa odotettaessa uutta tiedonantoa, jossa otetaan huomioon tämä unionin tuomioistuimen viimeaikainen oikeuskäytäntö.

55 Komission tiedonannon 2022/C 74/02, jonka otsikko on ”Komission Euroopan unionin tuomioistuimelle rikkomusmenettelyn yhteydessä ehdottamien kiinteämääräisten hyvitysten ja uhkasakkojen laskennassa käytettävien tietojen päivittäminen” (EUVL 2022, C 74, s. 2) (jäljempänä vuoden 2022 tiedonanto), mukaan Latvian tasavaltaan sovellettava kerroin n on 0,14. Komission 30.6.2023 päivätyssä asiakirjassaan soveltama kerroin n on kuitenkin 0,07, jota sovelletaan nykyään kyseiseen jäsenvaltioon komission tiedonannon 2023/C 2/01, jonka otsikko on ”Taloudelliset seuraamukset rikkomusmenettelyissä” (EUVL 2023, C 2, s. 1, jäljempänä vuoden 2023 tiedonanto), liitteen I nojalla.

56 Tiedonantonsa 2017/C 18/02, jonka otsikko on ”[Unionin] lainsäädäntö: parempiin tuloksiin soveltamista parantamalla” (EUVL 2017, C 18, s. 10), mukaisesti komissio vaatii unionin tuomioistuinta velvoittamaan Latvian tasavallan maksamaan yhtäältä uhkasakkoa ajanjaksolta, joka alkaa nyt käsiteltävässä asiassa annettavan tuomion julistamisesta ja päättyy päivään, jona tuomiota noudatetaan täysimääräisesti, ja toisaalta kiinteämääräisen hyvityksen ajanjaksolta, joka alkaa direktiivin 2018/1972 täytäntöönpanolle varatun määräajan päättymistä seuraavasta päivästä ja päättyy päivään, jona kyseinen jäsenvaltio on täyttänyt kaikki kyseisen direktiivin mukaiset velvoitteensa tai jona mainittu tuomio julistetaan.

57 Uhkasakon osalta komissio muistuttaa, että vuoden 2005 tiedonannon 18 kohdan mukaan uhkasakon määrä on asetettava niin, että seuraamuksesta tulee oikeasuhteinen ja varoittava. Tätä varten uhkasakon päiväkohtainen määrä on laskettava kertomalla yhdenmukainen kiinteämääräinen perusmaksu rikkomisen vakavuuteen perustuvalla kertoimella, rikkomisen kestoon perustuvalla kertoimella ja asianomaiseen jäsenvaltioon sovellettavalla kertoimella n. Komissio on kannekirjelmässään viitannut tältä osin vuoden 2022 tiedonantoonsa, mutta 30.6.2023 päivätyssä asiakirjassaan se viittaa nyt vuoden 2023 tiedonantoonsa. Uhkasakon kiinteä vakiomäärä on viimeksi mainitun tiedonannon liitteessä I olevan 1 kohdan mukaan 3 000 euroa päivää kohti. Komissio ehdottaa rikkomisen vakavuuteen perustuvaa kerrointa 3 ja rikkomisen kestoon perustuvaa kerrointa 1,5. Kuten tämän tuomion 55 kohdassa on todettu, komission Latvian tasavaltaan soveltama kerroin n on 0,07. Komission ehdottaman päiväkohtaisen uhkasakon määrä on siis 945 euroa ajanjaksolta, joka alkaa nyt käsiteltävässä asiassa annettavan tuomion julistamispäivästä ja päättyy päivään, jona Latvian tasavalta noudattaa direktiivin 2018/1972 124 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan täysimääräisesti.

58 Kiinteämääräisen hyvityksen määrän vahvistamisen osalta vuoden 2005 tiedonannon 20 kohdasta ilmenee, että sillä on oltava vähintään kiinteä perusmäärä, joka perustuu periaatteeseen, jonka mukaan unionin oikeuden täytäntöönpanon laiminlyöminen loukkaa itsessään laillisuusperiaatetta ja oikeusvarmuutta oikeusyhteisössä mahdollisista raskauttavista asianhaaroista riippumatta, joten rikkomisesta on voitava määrätä todellisia seuraamuksia. Vuoden 2022 tiedonannon mukaan Latvian tasavaltaan sovellettava kiinteämääräisen hyvityksen vähimmäismäärä on 316 000 euroa.

59 Vuosien 2005 ja 2011 tiedonannoilla vahvistetun menetelmän mukaan on niin, että jos kiinteämääräisen hyvityksen laskennan tulos ylittää kiinteämääräisen hyvityksen vähimmäismäärän, komissio ehdottaa, että unionin tuomioistuin määrittää kiinteämääräisen hyvityksen kertomalla keskenään päiväkohtaisen määrän ja niiden päivien määrän, joiden ajan rikkominen on jatkunut ajanjaksolla, joka alkaa asianomaisen direktiivin täytäntöönpanolle varatun määräajan päättymistä seuraavasta päivästä ja päättyy päivään, jona rikkominen on päättynyt, tai jos se ei ole päättynyt, päivään, jona julistetaan SEUT 260 artiklan 3 kohdan nojalla annettu tuomio. Näin ollen kiinteämääräisen hyvityksen päiväkohtainen määrä on laskettava kertomalla kiinteämääräisen hyvityksen päivittäisen määrän laskemiseen sovellettava

yhdenmukainen kiinteämääräinen perusmaksu rikkomisen vakavuuteen perustuvalla kertoimella ja kertoimella n. Yhdenmukainen kiinteämääräinen perusmaksu on vuoden 2023 tiedonannon liitteessä I olevan 2 kohdan mukaan 1 000 euroa. Rikkomisen vakavuuteen perustuva kerroin on nyt käsiteltävässä asiassa 9 kyseisen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen ensimmäiseltä 555 päivältä eli 22.12.2020 ja 28.7.2022 välisenä aikana, 4 seuraavalta 141 päivältä eli 29.7. ja 16.11.2022 välisenä aikana ja lopuksi 3 ajanjaksolla, joka alkoi 17.11.2022. Kerroin n on 0,07. Tästä seuraa, että kiinteämääräisen hyvityksen määrä on 349 650 euroa 22.12.2020 ja 28.7.2022 väliseltä ajalta, 39 480 euroa 29.7. ja 16.11.2022 väliseltä ajalta ja 210 euroa päivää kohti ajanjaksolla, joka alkaa 17.11.2022 ja päättyy päivänä, jona Latvian tasavalta noudattaa täysimääräisesti direktiivin 2018/1972 124 mukaisia velvoitteitaan tai jona nyt käsiteltävässä asiassa julistetaan tuomio.

60 Latvian tasavalta väittää aluksi rikkomisen vakavuudesta, että voimassa ollut lainsäädäntökehys oli jo riittävä ja kattava. Siitä, että direktiivin 2018/1972 saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä viivästyttiin, ei suoraan aiheutunut tappioita eikä se vahingoittanut sähköisen viestinnän alaa.

61 Latvian tasavalta kiinnittää huomiota erityisesti siihen, ettei se ole yrittänyt välttää direktiivin 2018/1972 saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöään ja että se on antanut komissiolle säännöllisiä ilmoituksia direktiivin täytäntöönpanoon liittyvän lainsäädäntötyön edistymisestä. Lisäksi kyseisellä direktiivillä lähinnä parannetaan jo olemassa ollutta sääntelykehystä muuttamatta sitä merkittävästi.

62 Latvian tasavalta väittää tämän jälkeen, että rikkomisen kestolla ei voida katsoa olevan merkitystä, koska sillä, että kyseinen jäsenvaltio saattoi direktiivin 2018/1972 osaksi kansallista oikeusjärjestystään myöhässä, ei ollut kielteisiä seurauksia.

63 Latvian tasavalta väittää vielä, että seuraamuksen määräämisellä ei olisi varoittavaa vaikutusta vaan sillä päinvastoin kiinnitettäisiin yleisön huomio siihen, että etusija annetaan sellaisten muodollisten kysymysten tarkastelulle, joista valtiolle voidaan määrätä seuraamus, sen sijaan, että käsiteltäisiin asioita, joilla on sinänsä huomattavaa kansallista ja yhteiskunnallista merkitystä ja joita ovat esimerkiksi covid-19-pandemian leviämisen estäminen, ennen Venäjän federaation Ukrainaan kohdistamaa hyökkäystä Valko-Venäjän alueelta tullut huomattava määrä pakolaisia, energiavarojen hinnannousu ja mainitun hyökkäyksen aiheuttamien kiireellisten ongelmien ratkaiseminen. Se lisää, että kyseisen hyökkäyksen alettua Latvian bruttokansantuotteen kasvuennusteet laskivat huomattavasti, 1,8 prosenttiin vuoden 2022 osalta ja 3,2 prosenttiin vuoden 2023 osalta.

64 Komissio vastaa vastauskirjelmässään, että Latvian tasavallan kiistämään jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämiseen liittyy vaara siitä, että sisämarkkinoiden moitteeton toiminta estyy, ja se on siis jokseenkin vakava, vaikka sillä ei olisikaan kielteisiä vaikutuksia. Komission mukaan on joka tapauksessa niin, että vaikka direktiiviin 2018/1972 sisältyy toki lukuisia jo olemassa olleita säännöksiä, sillä myös nykyaikaistetaan lainsäädäntökehystä muun muassa ottamalla käyttöön uusia sääntöjä, jotka koskevat 5G-verkkojen ja uusien suuren kapasiteetin kiinteiden verkkojen käyttöönottoa sekä uusia ratkaisuja, joilla kuluttajia suojellaan paremmin.

65 Komissio muistuttaa, että SEUT 260 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen seuraamusten pääasiallisena tarkoituksena on varmistaa, että unionin lainsäädäntö saatetaan osaksi kansallista oikeusjärjestystä kyseisessä lainsäädännössä säädetyissä määräajoissa, ja estää tämän tyyppisen

rikkomisen toistuminen. Direktiivin saattaminen osaksi kansallista oikeusjärjestystä siinä säädetyissä määräajoissa ei ole pelkkä muotoseikka vaan unionin oikeuden täyden tehokkuuden varmistamiseksi jäsenvaltioille asetettu perusvelvollisuus.

66 Vastauskirjelmässään Latvian tasavalta pitäytyy kannassaan ja lisää, että direktiivi 2018/1972 on saatettu täysimääräisesti osaksi Latvian oikeutta toteuttamalla toimenpiteet, joista se ilmoitti komissiolle 17.11.2022.

67 Sitä vastoin komissio katsoo 30.6.2023 päivätyssä asiakirjassaan, että kyseisillä toimenpiteillä ei saateta tiettyjä direktiivin 2018/1972 säännöksiä osaksi kansallista oikeusjärjestystä ja että niillä pannaan puutteellisesti täytäntöön muita kyseisen direktiivin säännöksiä.

68 Kyseistä asiakirjaa koskevissa huomautuksissaan Latvian tasavalta toistaa kantansa, jonka mukaan direktiivi 2018/1972 on saatettu täysimääräisesti osaksi Latvian oikeutta toteuttamalla edellä mainitut toimenpiteet.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

69 Koska asiassa on tämän tuomion 43 kohdasta ilmenevin tavoin osoitettu, ettei Latvian tasavalta ollut ilmoittanut komissiolle perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä SEUT 260 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla toimenpiteitä, joilla direktiivi 2018/1972 saatetaan täysimääräisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä, näin todettu jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen kuuluu kyseisen määräyksen soveltamisalaan.

70 Komissio vaatii uhkasakon ja kiinteämääräisen hyvityksen määräämistä.

71 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että se, kumpaa toimenpidettä sovelletaan, riippuu siitä, miten kullakin niistä voidaan saavuttaa tavoiteltu päämäärä kunkin yksittäistapauksen olosuhteissa. Uhkasakon määrääminen tuntuu erityisen soveliaalta jäsenvaltion kannustamiseksi lopettamaan mahdollisimman pian sellainen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen, jolla olisi taipumus jatkua ilman tällaista toimenpidettä, kun taas kiinteämääräisen hyvityksen määrääminen riippuu enemmän niiden seurausten arvioinnista, joita asianomaisen jäsenvaltion velvoitteiden noudattamatta jättäminen aiheuttaa yksityisille ja julkisille eduille, erityisesti silloin, kun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen on jatkunut pitkään (tuomio 25.2.2021, komissio v. Espanja (Henkilötietodirektiivi – Rikosasiat), C-658/19, EU:C:2021:138, 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

– *Vaatimus uhkasakon määräämisestä*

72 Uhkasakon määräämisen tarkoituksenmukaisuudesta nyt käsiteltävässä asiassa on muistutettava, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tällaisen sakon määrääminen on lähtökohtaisesti perusteltua ainoastaan siltä osin kuin kyseisellä uhkasakolla rangaistava jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen jatkuu siihen ajankohtaan saakka, jona unionin tuomioistuin arvioi tosiseikkoja, eli menettelyn päättämispäivään saakka (tuomio 25.2.2021, komissio v. Espanja (Henkilötietodirektiivi – Rikosasiat), C-658/19, EU:C:2021:138, 55 ja 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

73 Kun siis ratkaistaan, voidaanko tässä tapauksessa harkita uhkasakon asettamista, on tutkittava, onko tämän tuomion 43 kohdassa todettu jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen jatkunut menettelyn päättämispäivään eli 7.12.2022 saakka.

74 Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin on jo katsonut, että SEUT 260 artiklan 3 kohdassa käytetyllä ilmaisulla ”velvollisuu[s] ilmoittaa toimenpiteistä, joilla – – direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä” tarkoitetaan jäsenvaltioilla olevaa velvollisuutta toimittaa riittävän selvät ja täsmälliset tiedot direktiivin täytäntöönpanotoimenpiteistä. Täyttääkseen oikeusvarmuuden edellytyksen ja varmistaakseen kyseisen direktiivin kaikkien säännösten täytäntöönpanon koko asianomaisella alueella jäsenvaltioiden on SEU 4 artiklan 3 kohdassa vahvistetun vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti ilmoitettava direktiivin kunkin säännöksen osalta, millä kansallisilla säännöksillä tai määräyksillä jäsenvaltiot katsovat täyttäneensä eri velvoitteet, joita niille direktiivistä aiheutuu. Kun tällainen ilmoitus on tehty, mahdollisesti siten, että samalla esitetään vastaavuustaulukko, on komission tehtävänä osoittaa, jotta asianomaiselle jäsenvaltiolle voidaan määrätä SEUT 260 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu rahamääräinen seuraamus, että on ilmeistä, ettei tiettyjä täytäntöönpanotoimenpiteitä ole toteutettu tai että ne eivät kata asianomaisen jäsenvaltion koko aluetta, eikä unionin tuomioistuimen tehtävänä ole tutkia kyseisen määräyksen perusteella nostetussa oikeudenkäynnissä sitä, taataanko komissiolle ilmoitetuilla kansallisilla toimenpiteillä asianomaisen direktiivin säännösten asianmukainen täytäntöönpano (ks. vastaavasti tuomio 8.7.2019, komissio v. Belgia (SEUT 260 artiklan 3 kohta – Nopeat verkot), C-543/17, EU:C:2019:573, 51 ja 59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

75 Tässä yhteydessä on todettava, että unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ilmenee, että Latvian tasavalta ilmoitti 17.11.2022 komissiolle tietyistä toimenpiteistä. Vastauskirjelmässään kyseinen jäsenvaltio totesi nimenomaisesti katsovansa, että direktiivi 2018/1972 on saatettu täysimääräisesti osaksi Latvian oikeutta kyseisillä toimenpiteillä.

76 Komissio totesi sen sijaan 30.6.2023 päivätyssä asiakirjassaan vain, että Latvian tasavalta ei ollut kyseiseen päivään mennessä vielä ilmoittanut sille direktiivin 2018/1972 1 artiklan 4 kohdan, 35 artiklan 7 ja 9 kohdan, 48 artiklan 2 kohdan, 49 artiklan 3 kohdan, 69 artiklan 4 kohdan, 96 artiklan 4 kohdan, 100 ja 112 artiklan täytäntöönpanotoimenpiteistä. Lisäksi komission mukaan kyseisen direktiivin 43 artiklan 2 kohtaa, 61 artiklan 4 kohtaa, 62 artiklan 2 kohtaa, 76 artiklan 2 kohtaa, 80 artiklan 3 kohdan toista virkettä ja 102 artiklan 2 kohtaa ei ollut saatettu täysimääräisesti osaksi Latvian oikeusjärjestystä.

77 Komissio ei siis ole esittänyt ainuttakaan seikkaa, jonka perusteella voitaisiin katsoa, että on ilmeistä, että direktiiviä 2018/1972 ei ole saatettu osaksi Latvian oikeutta toimenpiteillä, joista Latvian tasavalta ilmoitti sille 17.11.2022, tai että ne eivät kata kyseisen jäsenvaltion koko aluetta.

78 Sitä paitsi 30.6.2023 päivättyä asiakirjaa koskevissa huomautuksissaan Latvian tasavalta paitsi toisti kantansa, jonka mukaan direktiivi 2018/1972 on saatettu täysimääräisesti osaksi Latvian oikeutta toteuttamalla edellä mainitut toimenpiteet, myös esitti perustelut sille, miksi on katsottava, että tämän tuomion 76 kohdassa mainitut kyseisen direktiivin säännökset on saatettu täysimääräisesti osaksi Latvian oikeutta.

79 Samoin tämän tuomion 26 kohdassa mainitussa 1.2.2024 päivätyssä kirjelmässään komissio vain ilmoittaa unionin tuomioistuimelle, millaiseen tulokseen se oli päätynyt arvioituaan toimenpiteitä, joista sille ilmoitettiin 15.8.2023, ja toteaa, että se ja Latvian tasavalta ovat erimielisiä siitä, onko direktiivin 2018/1972 112 artiklan 1 kohta saatettu osaksi Latvian lainsäädäntöä.

80 Tämän tuomion 74 kohdassa mainitun oikeuskäytännön perusteella unionin tuomioistuimen tehtävänä ei kuitenkaan ole ottaa SEUT 260 artiklan 3 kohdan perusteella vireille pannussa oikeudenkäynnissä kantaa siihen, taataanko tällaisilla toimenpiteillä asianomaisen direktiivin säännösten asianmukainen täytäntöönpano.

81 Jos komissio katsoo, että jäsenvaltion ilmoittamilla direktiivin täytäntöönpanotoimenpiteillä ei varmisteta direktiivin asianmukaista täytäntöönpanoa, kyseiselle jäsenvaltiolle voidaan määrätä rahamääräinen seuraamus ainoastaan SEUT 260 artiklan 2 kohtaan perustuvan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen käsittelyn lopuksi (ks. vastaavasti tuomio 8.7.2019, komissio v. Belgia (SEUT 260 artiklan 3 kohta – Nopeat verkot), C-543/17, EU:C:2019:573, 55–57 kohta).

82 Näin ollen on todettava, että kun Latvian tasavalta on 17.11.2022 ilmoittanut komissiolle täytäntöönpanotoimenpiteistä, joilla se katsoi täyttäneensä täysimääräisesti direktiivin 2018/1972 mukaiset velvoitteensa, se on päättänyt tämän tuomion 43 kohdassa todetun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen.

83 Tämän perusteella komission vaatimus, jonka mukaan Latvian tasavalta on velvoitettava maksamaan uhkasakkoa, on hylättävä.

– *Vaatimus velvoittaa maksamaan kiinteämääräinen hyvitys*

84 Kiinteämääräisen hyvityksen määräämisen tarkoituksenmukaisuudesta nyt käsiteltävässä asiassa on muistutettava, että unionin tuomioistuimen on päätettävä kussakin asiassa sen käsiteltäväksi saatettuun tapaukseen liittyvien olosuhteiden perusteella ja sen mukaisesti, minkä verran sen mielestä tarvitaan taivuttelua ja ennaltaehkäisevyyttä, niistä taloudellisista seuraamuksista, jotka ovat asianmukaisia muun muassa vastaavien unionin oikeuden rikkomisten toistumisen ehkäisemiseksi (tuomio 25.2.2021, komissio v. Espanja (Henkilötietodirektiivi – Rikosasiat), C-658/19, EU:C:2021:138, 69 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

85 Nyt käsiteltävässä asiassa on katsottava, että vaikka Latvian tasavalta on tehnyt yhteistyötä komission yksiköiden kanssa koko oikeudenkäyntiä edeltäneen menettelyn ajan ja pitänyt kyseiset yksiköt ajan tasalla syistä, joiden vuoksi se ei ole voinut saattaa direktiiviä 2018/1972 osaksi Latvian oikeutta, kaikki todettuun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämiseen liittyvät oikeudelliset seikat ja tosiseikat eli se, ettei direktiivin täytäntöönpanon edellyttämistä toimenpiteistä ole ilmoitettu perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä eikä edes nyt käsiteltävän kanteen nostamisajankohtana, ovat sellaisia, että ne osoittavat, että vastaavien unionin oikeuden rikkomisten toistumisen tehokas estäminen edellyttää kiinteämääräisen hyvityksen kaltaisen ehkäisevän toimenpiteen toteuttamista (ks. analogisesti tuomio 25.2.2021, komissio v. Espanja (Henkilötietodirektiivi – Rikosasiat), C-658/19, EU:C:2021:138, 70 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

86 Tämän tuomion 60–63 kohdassa esitetyt Latvian tasavallan väitteet eivät aseta tätä arviointia kyseenalaiseksi.

87 Ensinnäkin väitteestä, jonka mukaan voimassa ollut lainsäädäntökehys oli jo riittävä, on nimittäin todettava, että tämän tuomion 33 kohdassa viitatusta oikeuskäytännöstä ilmenee, että jäsenvaltioiden on joka tapauksessa toteutettava erillinen täytäntöönpanotoimi, jos kyseisessä direktiivissä säädetään nimenomaisesti, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että kyseisen direktiivin täytäntöönpanosäännöksissä viitataan tähän direktiiviin tai että niihin liitetään tällainen viittaus, kun ne julkaistaan virallisesti.

88 Toiseksi on niin, että vaikka sillä seikalla, että tämän tuomion 43 kohdassa todetulla jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisellä ei ole ollut kielteisiä seurauksia, voisi olla toteen näytettynä merkitystä, kun arvioidaan kyseisen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen vakavuutta kiinteämääräisen hyvityksen määrän laskemisen yhteydessä, sillä ei sitä vastoin voi olla merkitystä, kun arvioidaan, onko tällaisen seuraamuksen määrääminen tarkoituksenmukaista.

89 Kolmanneksi on todettava, että kuten komissio perustellusti katsoo, direktiivin täytäntöönpanotoimenpiteistä ilmoittaminen ei ole pelkkä muotoseikka. On nimittäin niin, että velvollisuus toteuttaa kansalliset toimenpiteet direktiivin täysimääräisen täytäntöönpanon varmistamiseksi ja velvollisuus ilmoittaa näistä toimenpiteistä komissiolle ovat jäsenvaltioiden keskeisiä velvoitteita unionin oikeuden täyden tehokkuuden varmistamiseksi (tuomio 25.2.2021, komissio v. Espanja (Henkilötietodirektiivi – Rikosasiat), C-658/19, EU:C:2021:138, 74 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

90 Edellä esitetyn perusteella on tarkoituksenmukaista velvoittaa Latvian tasavalta maksamaan kiinteämääräinen hyvitys.

91 Kyseisen kiinteämääräisen hyvityksen rahamäärän laskemisesta on muistutettava, että unionin tuomioistuimen on käyttäessään asiassa komission ehdotusten mukaisesti rajattua harkintavaltaansa vahvistettava kiinteämääräisen hyvityksen määrä, joka jäsenvaltio voidaan SEUT 260 artiklan 3 kohdan nojalla määrätä maksamaan, siten, että se on yhtäältä asianmukainen olosuhteiden kannalta ja toisaalta oikeassa suhteessa laiminlyöntiin. Tältä osin merkityksellisiä tekijöitä ovat muun muassa todetun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen vakavuus, sen ajanjakson pituus, jona laiminlyönti on jatkunut, sekä kyseessä olevan jäsenvaltion maksukyky (tuomio 25.2.2021, komissio v. Espanja (Henkilötietodirektiivi – Rikosasiat), C-658/19, EU:C:2021:138, 73 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

92 Ensinnäkin rikkomisen vakavuudesta on muistutettava, että tämän tuomion 89 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan velvollisuus toteuttaa kansalliset toimenpiteet direktiivin täysimääräisen täytäntöönpanon varmistamiseksi ja velvollisuus ilmoittaa näistä toimenpiteistä komissiolle ovat jäsenvaltioiden keskeisiä velvoitteita unionin oikeuden täyden tehokkuuden varmistamiseksi ja näiden velvoitteiden noudattamatta jättämistä on näin ollen pidettävä selvästi vakavana.

93 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että Latvian tasavalta ei tämän tuomion 43 kohdasta ilmenevin tavoin ole perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä eli 23.11.2021 noudattanut direktiivin 2018/1972 mukaisia täytäntöönpanovelvoitteitaan, joten unionin oikeuden täyttä tehokkuutta ei ole varmistettu.

94 Kuten komissio korostaa, direktiivi 2018/1972 on lisäksi tärkein lainsäädäntötoimi sähköisen viestinnän alalla.

95 Erityisesti on todettava ensinnäkin, että direktiivin 2018/1972 1 artiklan 1 kohdan mukaan kyseisellä direktiivillä ”perustetaan yhdenmukaistettu järjestelmä sähköisten viestintäverkkojen, sähköisten viestintäpalvelujen, niiden liitännäistoimintojen ja -palvelujen sekä tiettyjen päätelaitteiden sääntelylle. Siinä säädetään kansallisten sääntelyviranomaisten ja tarvittaessa muiden toimivaltaisten viranomaisten tehtävistä ja määritellään joukko menettelyjä, joilla varmistetaan, että sääntelyjärjestelmää sovelletaan yhdenmukaisesti kaikkialla unionissa”.

96 Toiseksi kyseisen direktiivin 1 artiklan 2 kohdan mukaan direktiivin tavoitteena on yhtäältä toteuttaa sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen sisämarkkinat, mikä johtaa erittäin suuren kapasiteetin verkkojen käyttöönottoon ja hyödyntämiseen, kestävään kilpailuun ja sähköisten viestintäpalvelujen yhteentoimivuuteen, saatavuuteen, verkkojen ja palvelujen turvallisuuteen sekä tuo loppukäyttäjille hyötyjä, sekä toisaalta varmistaa laadukkaiden, kohtuuhintaisten ja yleisesti saatavilla olevien palvelujen tarjoaminen kaikkialla unionissa todellisen kilpailun ja valinnanvaran avulla, antaa säännökset sellaisia tilanteita varten, joissa markkinat eivät tyydyttävästi täytä loppukäyttäjien, mukaan lukien vammaiset käyttäjät, joiden olisi voitava käyttää palveluja yhdenvertaisesti muiden kanssa, tarpeita, sekä vahvistaa loppukäyttäjien tarvittavat oikeudet.

97 Kuten direktiivin 2018/1972 johdanto-osan toisesta ja kolmannesta perustelukappaleesta vielä ilmenee, kyseisellä direktiivillä tehdään muutoksia ennen sen antamista voimassa olleeseen sääntelykehykseen teknologian ja markkinoiden kehityksen huomioon ottamiseksi.

98 Kuten Latvian tasavalta toteaa, kyseistä alaa toki säännellään jo muilla unionin oikeuden toimilla, joita muutetaan kyseisellä direktiivillä tai jotka korvataan sillä.

99 Kyseisellä direktiivillä ei kuitenkaan ainoastaan kodifioida näitä toimia. Kuten komissio nimittäin korostaa, direktiivissä säädetyllä säännöstöllä vahvistetaan muun muassa kuluttajien valinnanvaraa ja oikeuksia varmistamalla viestintäpalvelujen korkeatasoisemmat standardit ja lujitetaan kansallisten sääntelyviranomaisten asemaa vahvistamalla näiden viranomaisten vähimmäistoimivaltuudet ja lisäämällä niiden riippumattomuutta vahvistamalla nimityksiä koskevat kriteerit ja raportointivelvollisuudet, eikä Latvian tasavalta ole kiistänyt tätä. Säännöstössä säännellään lisäksi sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamisen eri näkökohtia, mukaan lukien yleispalveluvelvoitteet, numerovarat ja loppukäyttäjien oikeudet. Säännöstössä säädetyllä sähköisen viestinnän alan järjestämistä koskevien sääntöjen tiukentamisella pyritään parantamaan turvallisuutta ja kuluttajansuojaa erityisesti siltä osin kuin on kyse näiden palvelujen saatavuudesta kohtuullisin kustannuksin.

100 Kuten komissio perustellusti katsoo, se, että Latvian tasavalta ei ole pannut direktiiviä 2018/1972 täytäntöön, vahingoittaa ensinnäkin koko unionin sääntelykäytäntöjä, jotka koskevat sähköisen viestinnän järjestelmän hallinnointia, radiotaajuuksiin liittyviä valtuutuksia ja markkinoille pääsyä koskevia sääntöjä. Näin ollen yritykset eivät voi hyödyntää johdonmukaisempia ja ennakoitavampia menettelyjä olemassa olevien radiotaajuuksien käyttöoikeuksien myöntämisessä tai uusimisessa eivätkä sääntelyn ennakoitavuutta, joka perustuu radiotaajuuksien käyttöä koskevien toimilupien 20 vuoden vähimmäiskestoon. Tällaiset puutteet vaikuttavat suoraan erittäin suuren kapasiteetin verkkojen saatavuuteen ja käyttöönottoon unionissa. Toiseksi kuluttajat eivät voi hyötyä useista heille kyseisellä direktiivillä myönnetyistä konkreettisista eduista, kuten kohtuuhintaisten viestintäpalvelujen saatavuutta koskevista ratkaisuista, vaatimuksesta antaa heille selkeät tiedot sopimuksista, velvoitteesta soveltaa avoimia

hintoja, yksinkertaistetusta mahdollisuudesta vaihtaa verkon tarjoaja kohtuuhintaisempien vähittäishintojen edistämiseksi ja operaattoreiden velvollisuudesta tarjota vammaisille loppukäyttäjille yhtäläiset mahdollisuudet käyttää viestintäpalveluja.

101 Arvioitaessa rikkomisen vakavuutta kiinteämääräisen hyvityksen määrän vahvistamiseksi on kuitenkin otettava huomioon, että Latvian tasavalta on menettelyn aikana ilmoittanut komissiolle toimenpiteistä, joilla huomattavan moni direktiivin 2018/1972 säännöksistä saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, ja että kyseinen jäsenvaltio ilmoitti komissiolle 17.11.2022 toimenpiteistä, joilla se katsoi täyttäneensä täysimääräisesti kyseisen direktiivin mukaiset velvoitteensa.

102 Toiseksi rikkomisen kestosta on muistutettava, että sitä arvioitaessa on lähtökohtaisesti otettava huomioon ajankohta, jona unionin tuomioistuin arvioi tosiseikkoja, ja että tällainen tosiseikkojen arviointi on katsottava tehdyksi menettelyn päättämispäivänä (ks. vastaavasti tuomio 25.2.2021, komissio v. Espanja (Henkilötietodirektiivi – Rikosasiat), C-658/19, EU:C:2021:138, 79 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

103 Yhtäältä sen ajanjakson alkamisajankohdasta, joka on otettava huomioon SEUT 260 artiklan 3 kohdan nojalla määrättävän kiinteämääräisen hyvityksen määrän vahvistamiseksi, unionin tuomioistuin on katsonut, että toisin kuin päiväkohtaisen uhkasakon yhteydessä, ajankohta, joka on otettava huomioon arvioitaessa kyseessä olevan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen kestoa, ei ole perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättymispäivä vaan kyseessä olevassa direktiivissä täytäntöönpanolle asetetun määräajan päättymispäivä (ks. vastaavasti tuomio 16.7.2020, komissio v. Romania (Rahanpesun torjunta), C-549/18, EU:C:2020:563, 79 kohta ja tuomio 16.7.2020, komissio v. Irlanti (Rahanpesun torjunta), C-550/18, EU:C:2020:564, 90 kohta).

104 Nyt käsiteltävässä asiassa ei ole pätevästi kiistetty sitä, ettei Latvian tasavalta ollut direktiivin 2018/1972 124 artiklassa säädetyn täytäntöönpanolle varatun määräajan päättyessä eli 21.12.2020 antanut kyseisen direktiivin täysimääräisen täytäntöönpanon edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä eikä näin ollen ilmoittanut niistä komissiolle.

105 Toisaalta tämän tuomion 82 kohdasta ilmenee, että Latvian tasavalta on 17.11.2022 päättänyt tämän tuomion 43 kohdassa todetun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen.

106 Näin ollen kyseinen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen on kestänyt 22.12.2020 ja 16.11.2022 välisen ajan eli 694 päivää, mikä on erittäin pitkä aika.

107 On kuitenkin otettava huomioon, että tämä kesto on voinut osaksi johtua covid-19-pandemiaan ja sittemmin Venäjän federaation Ukrainaa vastaan käymään hyökkäyssotaan liittyneistä poikkeuksellisista olosuhteista. Latvian tasavalta nimittäin katsoo, että kyseiset ennakoimattomat ja sen tahdosta riippumattomat olosuhteet ovat viivyttäneet direktiivin 2018/1972 kansallisen oikeuden osaksi saattamisen edellyttämää lainsäädäntömenettelyä ja siten pidentäneet jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen kestoa, eikä tätä väitettä ole kiistetty.

108 Kolmanneksi kyseessä olevan jäsenvaltion maksukyvyn osalta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että huomioon on otettava kyseisen jäsenvaltion bruttokansantuote sellaisena kuin se on ajankohtana, jolloin unionin tuomioistuin tutkii asian tosiseikat (ks.

vastaavasti tuomio 16.7.2020, komissio v. Romania (Rahanpesun torjunta), C-549/18, EU:C:2020:563, 85 kohta ja tuomio 16.7.2020, komissio v. Irlanti (Rahanpesun torjunta), C-550/18, EU:C:2020:564, 97 kohta).

109 Kannekirjelmässään komissio ehdottaa, että Latvian tasavallan bruttokansantuotteen lisäksi otetaan huomioon Latvian tasavallan institutionaalinen painoarvo unionissa ilmaistuna sen edustajanpaikkojen lukumäärällä Euroopan parlamentissa. Komissio katsoo myös, että on aiheellista käyttää mukautuskerrointa 4,5 niiden seuraamusten oikeasuhteisuuden ja varoittavuuden takaamiseksi, jotka se vaatii unionin tuomioistuinta määräämään kyseiselle jäsenvaltiolle.

110 Unionin tuomioistuin on kuitenkin äskettäin täsmentänyt erittäin selvästi yhtäältä, että asianomaisen jäsenvaltion institutionaalisen painoarvon huomioon ottaminen ei ole välttämätöntä, jotta riittävä varoittavuus voidaan taata ja kyseinen jäsenvaltio saadaan muuttamaan nykyistä tai tulevaa toimintatapaansa, ja toisaalta, että komissio ei ole osoittanut, minkä objektiivisten kriteerien perusteella se on vahvistanut mukautuskertoimen arvoksi 4,5 (ks. vastaavasti tuomio 20.1.2022, komissio v. Kreikka (Valtiontuen takaisinperintä – Ferronikkeli), C-51/20, EU:C:2022:36, 115 ja 117 kohta).

111 Kun otetaan huomioon edellä esitetyt seikat ja se harkintavalta, joka unionin tuomioistuimelle on annettu SEUT 260 artiklan 3 kohdassa, jonka mukaan unionin tuomioistuin ei voi sen kiinteämääräisen hyvityksen osalta, jonka se määrää suoritettavaksi, ylittää komission ilmoittamaa määrää, on katsottava, että direktiivin 2018/1972 124 artiklan rikkomista vastaavien ja unionin oikeuden täyteen tehokkuuteen vaikuttavien rikkomisten toistumisen tehokas estäminen edellyttää sellaisen kiinteämääräisen hyvityksen määräämistä, jonka määräksi on vahvistettava 300 000 euroa.

112 Näin ollen Latvian tasavalta on velvoitettava maksamaan komissiolle 300 000 euron suuruinen kiinteämääräinen hyvitys.

Oikeudenkäyntikulut

113 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

114 Tässä asiassa se, että komission vaatimus, jonka mukaan Latvian tasavalta on velvoitettava maksamaan uhkasakkoa, hylätään, perustuu kyseisen jäsenvaltion menettelyyn, sillä se on toteuttanut toimenpiteet, joilla se katsoo täyttäneensä täysimääräisesti direktiivin 2018/1972 mukaiset velvoitteensa, ja ilmoittanut niistä komissiolle vasta nyt käsiteltävän kanteen nostamisen jälkeen.

115 Näin ollen ja koska tämän tuomion 43 kohdassa todettuun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämiseen liittyvien oikeudenkäyntikulujen ja kyseisen vaatimuksen hylkäämiseen liittyvien oikeudenkäyntikulujen välillä ei voida tehdä asianmukaista eroa, Latvian tasavalta määrätään vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja se velvoitetaan komission vaatimuksen mukaisesti korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (yhdeksäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Latvian tasavalta ei ole noudattanut eurooppalaisesta sähköisen viestinnän säännöstöstä 11.12.2018 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/1972 124 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole antanut perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä kyseisen direktiivin noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä eikä siis ilmoittanut näistä säännöksistä Euroopan komissiolle.**

2) **Latvian tasavalta velvoitetaan maksamaan Euroopan komissiolle 300 000 euron suuruinen kiinteämääräinen hyvitys.**

3) **Kanne hylätään muilta osin.**

4) **Latvian tasavalta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan Euroopan komission oikeudenkäyntikulut.**

Allekirjoitukset